

ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ИНФОРМАЦИЯ И УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА УЧИТЕЛИ

УТВЪРЖДАВАМ:

ДИРЕКТОР:

ПРОФ. ДН ДИМИТЪР ВЕСЕЛИНОВ

ПИСМЕН ИЗПИТ ПО ПЕДАГОГИЧЕСКА ПСИХОЛОГИЯ
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА IV ПКС
(КОНСПЕКТ)

I. ТЕМИ:

Теории за когнитивното развитие. Концепция на Ж. Пиаже за стadiaите на когнитивното развитие. Основни понятия и идеи. Характеристика на стadiaите. Теорията на Л. Виготски за културно-историческото развитие на психичните функции. Зони на развитие. Отношение между развитие и обучение.

Психоаналитични теории за психичното развитие на човека. Класическата психоанализа на З. Фройд. Психиката като система. Стадии в психосексуалното развитие. Развитие на психоаналитичната идея – А. Адлер, К. Юнг, Е. Фром. Епигететична концепция на Е. Ериксон за психичното развитие. Стадии на идентичността.

Хуманистични теории за личността. Основни идеи. Концепция за йерархия на човешките потребности на Е. Маслоу. Черти на самоактуализиращата се личност. Концепция на К. Роджърс за пълноценно функциониращата личност. Условия за изграждане на помагач тип поведение.

Модели на психологическо консултиране:

психодинамичен модел на консултиране;

биевириостичен модел за консултиране;

хуманистичен модел за консултиране;

когнитивен модел за консултиране.

Психологическа характеристика на деца от предучилищна възраст. Социална ситуация на развитие – особености. Когнитивно развитие. Развитие на социално-личностната сфера. Училищна готовност.

Психологическа характеристика на учениците от начална училищна възраст. Социална ситуация на развитие – особености. Когнитивно развитие. Развитие на потребностно-мотивационната сфера. Развитие на социално-нравствената сфера.

Психологическа характеристика на учениците от средна училищна възраст. Социалната ситуация на развитие – особености. Когнитивно развитие. Развитие на потребностно-мотивационната сфера. Развитие на социално-нравствената сфера.

Психологическа характеристика на учениците от горната училищна възраст. Промени в социалната ситуация на развитие. Особенности в когнитивното развитие на юношите. Промени в потребностно-мотивационна и социално-нравствена сфери на личността. Особенности на самосъзнанието на юношата.

Консултиране и професионално ориентиране на учениците. Цел, същност, етапи на консултантската дейност. Индивидуално и групово консултиране – техники. Професионално ориентиране – планиране, подходи, форми, етапи.

Конфликти и решаване на конфликтни ситуации. Характеристика на конфликтите. Видове и специфика в образованието. Причини, условия и фактори. Решаване на конфликти – модели, методика и техники.

Семейството като социален фактор за развитието на личността. Проблемът за социализацията на личността. Място и функции на семейството като фактор за развитие на детето/децата. Типология на родителските стратегии. Тактика на позитивно ориентирано семейно възпитание.

Елементи на психологическата диагностика в дейността на педагогическия съветник. Функции, принципи. Събиране на социално-психологическа информация, обработка, анализ, представяне на резултатите.

Междоличностни отношения. Групи и групова динамика. Групата като фактор за промяна. Диагностика на структурата и груповите процеси.

Мотивация на учениците за учене и личностно развитие. Взаимовръзка между потребности, мотиви и емоции. външна и вътрешна мотивация – динамика и трансформации.

II. ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

За придобиване на четвърта професионално-квалификационна степен педагогическият съветник (училищен психолог, психолог в детска градина, педагог)

следва да изяви професионалните си умения за интерпретация на научни проблеми от специфичната професионална сфера, свързани с неговата професионалната му практика.

Преди изпита комисия определя няколко теми, една от които се изтегля на лотариен принцип. Формулировката на темата е в обхвата на програмата, без да го повтаря. това означава, че въпросът може да обхваща част от даден в програмата проблем или да насочва към негов аспект.

Например: въпросът:” Диагностика на групите и групова динамика в училище” се разглежда в две части: теоретична и приложна. В теоретичната прави кратък обзор на теориите за групите и груповата динамика и тяхната диагностика. В приложната част – кандидатът споделя кои диагностични методи използва на практиката си, в какви случаи и какъв е постигнатият ефект за отделния ученик; за класа и за випуска.

Изпитът е писмен, анонимен и продължава 5 часа. Анонимността се разкрива след като приключи проверката и бъде оформена оценката.

Писмената работа се проверява от три членна комисия и оформя оценка след консенсус от всички членове на комисията. Оценката се оформя с точност до 0.50.

Критериите при оценяване на писмената работа са: конкретност, научност, практическа интерпретация и езикова култура.

Оценката на комисията е окончателна и не подлежи на преразглеждане.

III. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

Аргайл, М., М.Хендерсън (1989) Анатомия на човешките отношения. С.

Арънсън, Е. (1989) Човекът – социално животно.С.

Бек, А. (1994) Само любов не стига. С.

Бернс, Р. (1986) Развитие Я-концепция и воспитание. М.

Бижков, Г. (1995) Методи и методология на педагогическите изследвания. С.

Вискът, Д. (1993) Езикът на чувствата. С.

Василев, В., Р.Стаматов (1995) Психология. Книга за учителя.С.

Величков, А. (1989) Личност и вътрешна мотивация. С., БАН.

Вълчев, Р. (1998) Как да решаваме ,спешно конфликти. С.

Гинъх, Х.(1992) Децата и ние. С.

Дако, П. (1995) Фантастични победи на модерната психология. С.

- Деларош, П. (2011) Проблемите на юношеството. с.
- Десев, Л. Педагогическа психология. С.
- Диагностика на психичното развитие. (ред. Й.Шванцара), С.,1988.
- Долто, Фр. (1993) Когато се появи детето. Първа част.С.
- Долто, Фр. (1993) Когато се появи детето. Втора част. С.
- Долто, Фр. (1994) Когато се появи детето. Трета част. С.
- Долто, Фр. (1995) Тинейджърите. С.
- Долто, Фр. (2009) Основни етапи на детството. С.
- Ейвъри, Б. (2000) Принципи на психотерапията. С.
- Ериксон, Е. Идентичност. Младост и криза. С.
- Захариева, Р. (2010) Сътрудничеството между семейството и образователната институция. Методически комплект в три части. С.
- Захариева, Р. (2004) Грите модела за училищна готовност, диагностика-прогностика-развитие. С.
- Йорданова, М. (1996) Как да помагаме на своите връстници. Практическо помагало.С.,
Център „Отворено образование”.
- Леви, Вл. (1994) Изкуството да общуваме.
- Маслоу, Е. (2001) Мотивация и личност. София
- Мелибруда, Й. (1990) Аз – ти – ние. С.
- Михалкова, Ст. (2014) Хомеопатична психотерапия. Първи стъпки. С.
- О`Конър,Дж, Ян Макдермът (2000) Принципи на невролингвистичното програмиране.
С.
- О`Конър, Дж.(2001) НЛП наръчник. С.
- Песешкиян, Н. (1999) Метод на позитивната психотерапия.В.
- Песешкиян, Н. (2004) 33 плюс една форми на партньорство.В.
- Пиаже, Ж. (1992) Психология интелекта. Логика и психология. М.
- Раттер, М. (1987) Помощ трудных детям. М.
- Рудестам, К. (1990, 1993) Групповая психотерапия.М.
- Сежер, М. (2012) Думи, за да се родиш. С.

- Стивънсън, Л.(1994) Седем теории за човешката същност.С.
- Стърнбърг, Р., У. Уилямс (2014) Педагогическа психология.С.
- Теории личности в западно-европейской и американской психологии. Бахрах. 1996.
- Томашевски, Т. (1989) Основни идеи на съвременната психология. С.
- Фройд, З. (1993) детската душа. С.
- Фром, Е. (1996) Да имаш или да бъдеш. С.
- Фром, Е. (1992) Бягство от свободата. С.
- Фром, Е. (1992) Изкуството да обичаш. С.
- Фром., Е. (2013) Сърцето на човека и неговата способност за добро и зло. С.
- Фолмер, Г. р Хоберг, Г. (1993) Стратегии на ученето и умствения труд.
- Фаст, Дж. (1993) Езикът на тялото.
- Ярошевский, М. (1971) Психология в XX столетии. М.
- Учителят и хуманистичното образование (съст. Сн. Янакиева), С. 1996.

Издания на ДИУУ:

- Диалогът в образованието - съвременност и перспективи. Съставители: Димитър Веселинов, Петър Петров, М. Тотоманова. София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2021.
- Съвременният учител и предизвикателствата на информационното общество, съставители: Росица Пенкова, Петър Петров. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2020
- Квалификацията на учителите в Департамента за информация и усъвършенстване на учители, съставител: Росица Пенкова. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2020
- Взаимодействието между средно и висше образование като фактор за повишаване качеството на образованието, съставители: Росица Пенкова, Петър Петров, Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2019.
- Съвременни педагогически технологии в образованието, съставители: Росица Пенкова, Катя Стоянова. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2018
- Модернизация на образованието, съставител: Росица Пенкова. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2017
- Съвременното училище и квалификацията на учителите, съставител: Росица Пенкова, Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2016

Учителят и модернизирването на образованието – национални и европейски практики
съставител: Росица Пенкова, Университетско издателство "Св. Климент
Охридски", София, 2015

Традиции и иновации в образованието, съставители: Даниела Миткова, Николина
Цветкова

Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2014

60 години Департамент за информация и усъвършенстване на учители, съставители:
Росица Пенкова, Захари Захариев, Даниела Миткова. Университетско
издателство "Св. Климент Охридски", София, 2013.

Учителят: призвание, компетентност, признание, София, ДИУУ 2011

Списания:

Електронно списание на ДИУУ "i-Продължаващо образование", ISSN: 1312-899X,
<https://diuu.bg/emag/>